

TAŽENÍ PROTI NEUROSÁM

Dr Ferdinand Knobloch

Vracel jsem se káysí vlakem do Prahy. Ve voze se mluvilo o všelidčems, a jak to již bývá, zabrousilo se také na nemoci. Cestující se náhodou dověděli, že jsem lékař a zasypali mne různými otázkami. Byli trochu zaraženi, snad i zklamáni, když zjistili, že jsem psychiatr. Muž, který seděl proti mně, procedil mezi zuby: »Blázen ještě nejsem, ale když by mne to již jednou potkalo, přichystejte mi tam pěknou celou...« Zkrátka, ukázalo se, že moji společníci mají o duševních chorobách představy hodné středověku, že nevědí nic o jejich současné léčbě ani o tom, že se díváme na duševní choroby jako na kterékoliv jiné, jež člověka v průběhu života potkají.

Doufám, že vy máte v této věci vyspělejší názory. Nevím však, zda jste lépe informováni o neurosách, o kterých za chvíli moji sousedé začali hovořit. Nu, a neurosy — to je denní chléb psychiatra. Asi 40letý muž u okna vyňal z krabičky tabletu a opatrně ji spolkl. Moji sousedé se ho začali vyptávat, co mu je. Boli ho prý hlava. Boli ho od té doby, co špatně spí a to je už řada týdnů. Ráno je vždy unavený a ve dne se nemůže dobře soustředit na práci. Vadí mu to v zaměstnání, které vyžaduje mimořádnou přesnost. Byl u lékaře, ten na něm nic zvláštního neshledal a předepsal mu tablety. Když to příliš nepomáhalo, poslali ho na čas do zdravotny, ale sotva se vrátil, potíže začaly znova. Cítí se celý nesvůj, v práci nemá zdaleka takový výkon jako dříve, nic ho netěší, všechno ho rozčiluje, hluk v dílně, děti doma, a často to pocítí také jeho žena.

»To zase já mám potíže se srdcem,« ozvala se jeho sousedka, asi 20letá dívka. »Doktor sice říkal, že mám srdce zdravé, ale když mě něco rozčílí, tak mně začne silně tlouci, cítím, jako by mi stoupal až do krku, a nejhorší je to v noci. Tu se najednou probudím z hrozného snu, srdce mi buší jako zvon, jindy zase jako když se zastavuje a já mám hrozný strach, že umru. Jednou ke mně v noci volali doktora, ale když přišel, již mi bylo dobře. I ve dne mě to někdy přepadne. Nedávno jsem stenografovala důležitou poradu, ale přepadl mě strach, třásla se mi ruce a musela jsem toho nechat...«

Také prý se v poslední době bojí jet výtahem. Nemůže prý vstoupit na balkon, poněvadž prý dostává závrať a silný strach, i přes ulici nerada sama přechází.

Vedle sedící muž vyslovil názor, že jen ty ženské mají tolik různých potíží. Ale tu se do hovoru vmísila statná žena středních let.

»Tak to byste se myšl, pane. To neznáte mého muže. Je to hodný člověk, jen kdyby si nedělal ze všeho tolik zbytečných starostí. Je plánovačem národního podniku. Přejde večer domů, za chvíli začne přemýšlet, zda něco v úřadě nezapomněl vyřídit. Trápí se tím, znovu a znovu probírá v duchu, jak to vlastně bylo, a to je každou chvíli. Je z toho celý ušoupený. Když jde z domu, několikrát se vrací, zda zamkl a zhasl světlo. Nebo ten chlapec u nás v domě; je mu asi osmdvacet. Když na něj někdo promluví, červená se, začne zadržovat v řeči, vyhýbá se lidem a zřejmě se jich bojí. Je na něm vidět, že tím trpí. Ani žádnou známost si nemůže udělat. V poslední době je to s ním o něco lepší. Prý se někde léčí; říkali, že na psychiatrii...«

A tak se moji společníci rozpovídali o vlastních i cizích obtížích, s jakými se denně setkáváme na psychiatrické klinice. Podívejte se, jak mladá úřednice, která má ochrnutou pravou ruku, nemůže psát. Neznáme jeme poruchu nervů a děvče po krátkém čase duševní léčby — psychotherapie — odchází domů bez jiných obtíží. Nebo zde máme muže, kterého to nutí dělat určité pohyby, mrkat očima, trhat rameny, chodí po dlaždicích tak, že stoupá jen na jejich okraje. Vypadá to jako malichernost, ale jeho to velmi trápí a obtěžuje. Rád by se toho zbavil.

Jiný zase má nutkání vykřiknout v kostele, smát se při vážných příležitostech, třeba při pohřbu. To zná v malé míře téměř každý, u něho se však k tomu připojují nesmyslné myšlenky, které se mu vnucují při nejnevhodnějších příležitostech a obtěžují ho jako dotěrné mouchy. Nebo je zde děvče, které vždy v době, kdy má nedorozumění s matkou, trpí těžkým nechutenstvím a mnohokrát denně musí zvracet.

Neznáte takové lidi? Rozhlédněte se po svém okolí! Možná, že máte sousedku, rozšafnou, zdatnou hospodyně, která svou jistě chvilýhodnou činnost — čistotnost — přehání tak, že neustále něco myje, uklízí, ačkoliv není nikde ani prášku. Její přehnaná čistotnost se stává metlou celé rodiny. Muž a děti jí nesmějí vstoupit do uklizeného pokoje, vše je zamčeno a rodina se tísni v malé kuchyňce. Snad máte tetu, která přichází kaž-

dý týden s novou stížností na své zdraví. Naříká si na různé bolesti v celém těle. Srdce jí neslouží, žaludek netraví, věří, že má anginu pectoris, poněvadž o ní nedávno slyšela přednášku, domnívá se, že má rakovinu a mnohé jiné choroby. Chodí od lékaře k lékaři, užívá množství prášků a bylinek, a nemůže se zbavit svých obav, přesto, že lékaři nezjistili žádnou z chorob, které se domnívá mít.

Není téměř člověka, který by neznal z vlastní zkušenosti některé z potíží, podobné těm, o nichž jsme mluvili. Máte-li je, nemusíte se obávat. Sdíli je s vámi mnoho lidí. U většiny jsou však takové potíže přechodné, v mírném stupni a lze je poměrně snadno potlačit. Někdy ovšem vy-

po stránce duševní. Léčebných metod je řada, od podávání léků až k vodoléčbě a k trvalému spánku. Avšak nejdůležitější částí léčby je psychotherapie, duševní léčení. Lidem, peznalým psychiatrie, je zpravidla těžko představit si účinek duševní léčby: »Což je možno někoho uzdravit hovorem?« říkají. Stačí však, když jim připomeneme hypnosu. Při hypnose se může pokusná osoba nejen slovem uspat, ale na slovo může zblednout, zčervenat, zpomalit srdeční tep a pod. Při jednom pokusu přiložili hypnotisované osobě na kůži studený peníz a přesvědčovali ji sugescí, že peníz je rozžhaven. Na místě, kam byl peníz přiložen, vytvořil se u pokusné osoby puchýř jako po snáhlení. Dnešní psychiatrie používá hypnosy poměrně zřídka, ale její metody — i když prostší a méně efektivní — si s jejím účinkem nezdají, ano, mnohdy jej předčí.

Jsme dnes v šťastné situaci, že byl položen spolehlivý základ k vědě o neurosách, o spánku a hypnose. Je jim dílo akademika Pavlova a jeho školy, o podmíněných reflexech.

Byly odhaleny způsoby, jimiž nervová soustava citlivě reaguje na podněty z vnějšího světa a mění svou činnost pod jejich účinkem. Byly objeveny cesty, po nichž jemné nervové děje, spjaté s našimi představami a city, mohou působit nebo rušit činnost téměř všech orgánů v těle. Teď teprve je otevřena cesta k pochopení, jak duševní děje při neurosách mohou rušivě působit na činnost žaludku, střev, srdce, dělohy, močového měchýře atd., na něž sami vůli působiti nedovedeme. Žák Pavlovův, akademik Bykov, ukázal v přesných pokusech cesty, po nichž působí duševní děje na orgány uvnitř těla. Duševní a s nimi spjaté nervové děje působí na taková onemocnění, jako vysoký krevní tlak, žaludeční a střevní katar, vřed žaludku a dvanáctníku, záduchu a mnohé jiné. »Díky Sečenovovi a Pavlovovi« — říká Bykov — »se nám přiblížilo pochopení o materiálním spěti duševního a tělesného.«

Na tomto theoretickém základě a z bohatých zkušeností klinických dovede dnešní psychiatrie pomoci v řadě neurotických obtíží. Nevýhodou léčení je, že trvá zpravidla dlouho, velkou výhodou však, že je lze provádět ve většině případů a to dokonce s lepším úspěchem — bez přerušování práce, ambulantně, mimo pracovní hodiny.

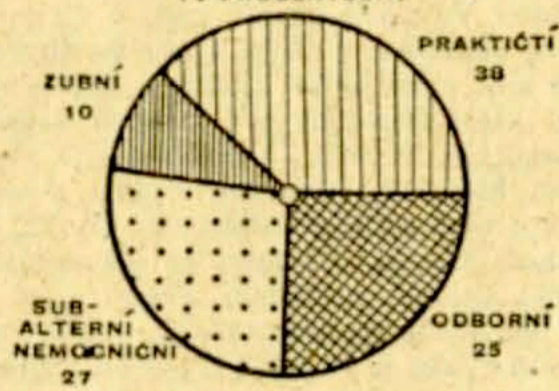
Psychiatrická klinika v Praze usluhuje v přítomné době o rozšíření péče o neurotiky. Vypracovala dlouhodobý plán pro léčení neuros, stojí před úkolem zřízení večerních ambulancí nočního sanatoria pro neurotiky, kam by nemocní přicházeli z práce a byli v němž přes noc. Zároveň zřizuje svou venkovskou odbočku pro neurotiky v Libverdě.

Celý duševní život jednotlivce i společnosti vyrůstá z hospodářské základny té které doby. Také neurosy berou na sebe různou tvářnost různých historických období. Velkorysé řešení problému neuros je možné jen za socialismu. V kapitalistické společnosti takové řešení možné není. Naše psychiatrie má velký úkol, přičiní svůj příspěvek k vytváření člověka nového typu, šťastného a bez neurotických obtíží.

STAV ZDRAVOTNÍCH KÁDRŮ



STRUKTURA LÉKÁRSKÉHO KÁDRU (V PROCENTECH)

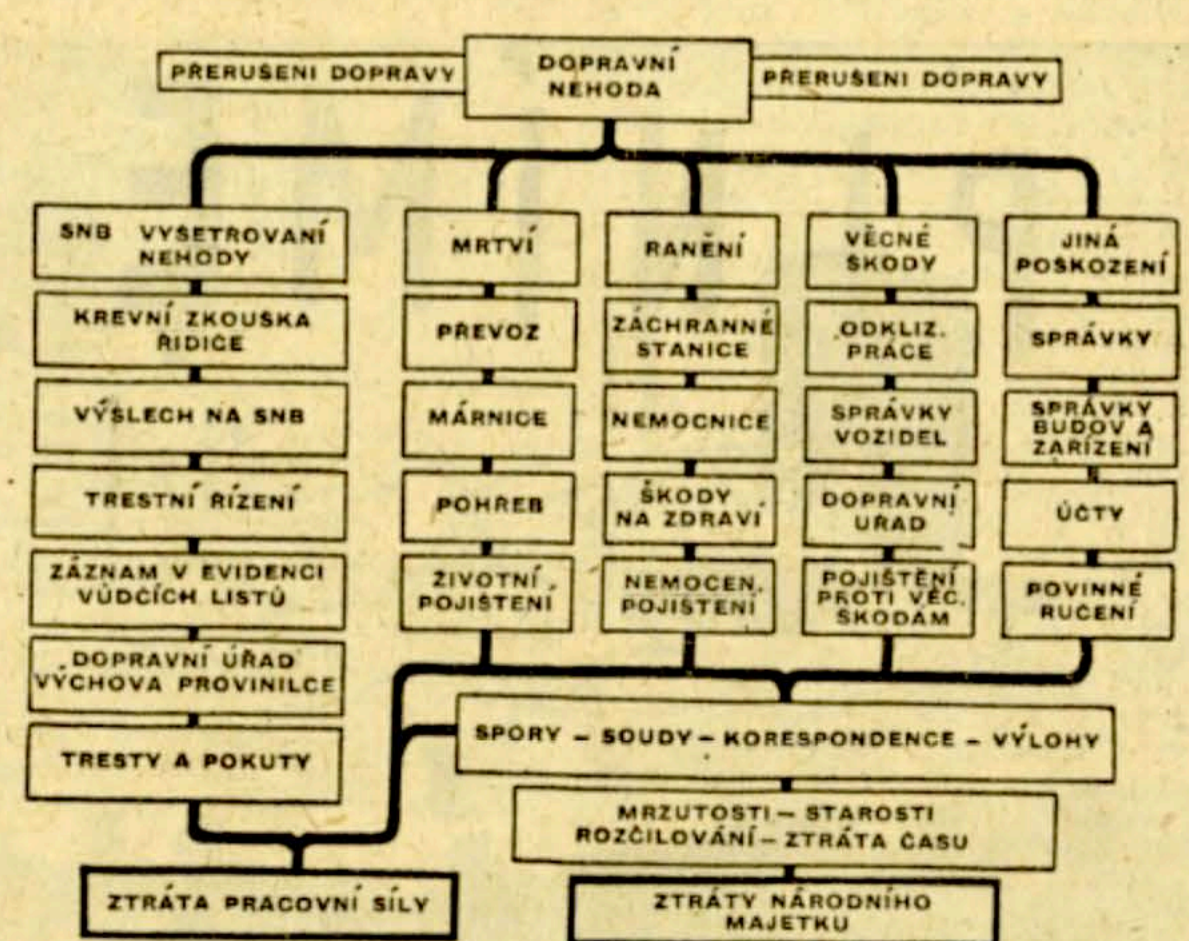


Početnost našich lékařských kádrů je u nás přesto, že vysoké školy byly pět let zavřeny, nad mezinárodním průměrem; nicméně pro zdravotnické úkoly v lidově demokratickém zřízení nepostačuje. Obdobný nedostatek, a to i jakostní, je u zdravotnického personálu. Jak bylo naznačeno na nedávné celostátní konferenci krajských zdravotnických pracovníků ve Velkých Losinách, náprava je na cestě. Počet studentů na lékařských fakultách dává naději na doplnění kádrů a plánovitým postgraduálním výcvikem získáme potřebné odborníky.

stupují v silné míře, dlouho trvají a jsou velmi svízelné. I když pacient dokáže potlačit potíže silou vůle, je lépe, obrátí-li se na psychiatra, zabývajícího se léčbou neuros. Možná-li příznak odstranit, proč vynakládat vůli na jeho potlačování, když je možno tuto vůli použít jinde, účelněji a užitečněji? A v podobných obtížích lze již dnes opravdu pomoci.

Není téměř lékařského oboru, který by nemohl přispět k léčení některého druhu neuros, ale význačný podíl na vyléčení má práce psychiatrova. Psychiatr se zabývá celým pacientem, jak po stránce tělesné, tak i

CO VŠECHNO PRO VÁS MŮŽE ZNAMENAT DOPRAVNÍ NEHODA



Nehoda v silniční dopravě není jen tak jednoduchou záležitostí, jak byste se mohli domnívat; o tom svědčí naše schéma. Pozornosti a opatrnosti v silniční dopravě nikdy nezbyvá. Týká se to především řidičů motorových vozidel, kteří mají na svědomí téměř dvě třetiny všech nehod. Příčiny jsou stále tytéž: přílišná rychlost, nesprávné vyhýbání a předjíždění, nezachování přednosti v jízdě, jízda na nesprávné straně, opominutí předepsaných bezpečnostních opatření u vozidel a stále ještě vliv alkoholu. U všech ostatních účastníků dopravy je nejčastější příčinou nehody nepozornost. Proto pozor při jízdě a přechodu ulice, na křižovatkách, při vyústění ulice a na zatáčkách! Pozornosti ušetříme na zdraví, na životech i na hodnotách.